Hic cum diem ſupremum [14] obiiſſet, [15] publice a Syracuſanis, [16] in gymnaſio, quod Timoleonteum appellatur, [17] tota celebrante Sicilia, ſepultus eſt.

XXI.

DE REGIBVS.

ARGVMENTVM.

1. De ducibus Graecorum hactenus: reges non nomine, ut Spartani, ſed poteſtate clariores fuere Cyrus, Darius, Xerxes, duo Artaxerxes: 2. Macedonici, Philippus & Alexander: Epirenſis, Pyrrhus: Siculus, Dionyſius: 3. ex Alexandri amicis Antigonus, Demetrius, Lyſimachus, Seleucus, Ptolemaeus, civilibus bellis ſibi mutuo infeſti: de quibus, quod ſatis dictum eſt alibi, ad Carthaginienſes duces properatur.

---

14 *obiiſſet*) Diodorus 16, 91. addit στρατηγήσας ἔτη ὀκτὼ, *octavo imperii anno*, dubium relinquens, num ſolus praefecturae bellicae annos an etiam quietis & otii intelligat. *C.* 15 *publice*) ſumtu ducentarum minarum, *Plutarch. & Diodor. c. l.* facto ſimul decreto, ut quotannis in honorem Timoleontis ludi equeſtres, gymnici & muſici celebrarentur. *C.* 16 *in gymnaſio*) in foro ſepulcrum exſtruxerunt, quod porticibus poſtea cinctum, & palaeſtris inaedificatum fuit iuventutis exercendae cauſſa, idque gymnaſium *Timoleonteum* appellatum eſt. *Plutarch. extremo Timol. C.* 17 *tota celebrante Sicilia*) Plutarchus c. l. *Tempus datum eſt & Syracuſanis ad apparandum funus, & vicinis ac peregrinis ad conveniendum,* τοῖς περιοίκοις ξένοις εἰς τὸ συνελθεῖν. *C.*

Hi

Hi fere fuerunt [1] Graeciae gentis duces, qui memoria digni videantur, praeter reges namque eos attingere noluimus, quod omnium res gestae [2] separatim sunt relatae: neque tamen hi admodum sunt multi. Lacedaemonius autem Agesilaus, nomine non potestate fuit rex: sicut ceteri Spartani. Ex his vero, qui [4] dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt (ut nos iudicamus) Persarum [5] Cyrus, & [6] Darius, Hystaspis filius: quorum [7] uterque privatus, virtute regnum est adeptus. Prior horum apud [8] Massagetas in proelio cecidit. [9] Darius senectu-

---

Cap. I. 1 *Graeciae gentis*) Ita plerique libri: pauci *Graecae*. Gellius 7, 5. *in terra Graeciae*. C. Sic supra 7, 7, 4. *Graeciae civitas*. 2 *separatim sunt relatae*) Lambinus, Courtinus, & Vossius *Hist. lat.* 1, 14. Nepotis ipsius librum, quem de Regibus scripsisset: Bosius aliorum scripta de singulorum rebus gestis intelligit, in cuius sententiam eundum esse censemus. Suos enim libros aliter noster solet indicare. Vide Dione c. 3. n. 2. & Catone extremo. C. 3 *nomine non potestate*) nomine magis quam imperio, supra 17, 1, 2. 4 *dominatum imperio tenuerunt*) qui non tales Reges fuerunt, ut in libera republica Lacedaemoniorum, sed qui suis absolute imperarunt, ut in monarchia Persarum. Nam *dominatio & dominatus* est absolutum imperium in subditos despotica & tyrannica potestas. 5 *Cyrus*) ex Mandane-Astyagis filia & Cambyse Persa natus, qui Medorum regnum adeptus imperium a Medis ad Persas transtulit. 6 *Darius*) hinnitu equi rex creatus. 7 *uterque privatus*) Cyrus quidem propter ignobilem patrem, quamvis regia matre natus erat. C. 8 *Massagetas*) Scythica gens *Massagetae*. Straboni 11. pag. 349. πέραν τῆς Κασπίης θαλάσσης, magis tamen

te

3 te diem obiit ſupremum. Tres ſunt praeterea eiusdem [10] generis, Xerxes, & duo Artaxerxes, [11] Macrochir & Mnemon. Xerxi maxime eſt illuſtre, quod [12] maximis poſt hominum memoriam exercitibus, terra marique bellum intulit
4 Graeciae. At Macrochir praecipuam habet [13] laudem ampliſſimae pulcherrimaeque corporis formae: quam incredibili ornavit virtute belli. namque illo Perſarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem iuſtitiae fama floruit. nam cum [14] matris ſuae ſcelere amiſiſſet uxorem, tantum indul-
5 ſit dolori, ut eum [15] pietas vinceret. Ex his [16] duo

---

orientales, quam Dahae qui ab illo mari incipiunt, *ibidem p.* 253. Melae quoque 1, 2. ſunt *ſuper Caſpium ſinum*, at Ptolemaeo 6, 13. iuxta Aſcataneam montem, quem inter Imaum & fontes Jaxartis ponit. *C.* 9 *Darius*) cum regnaſſet annos 36. *Herod.* 7, 4. *C.* 10 *generis*) gentis Perſicae reges. 11 *Macrochir & Mnemon*) Artaxerxes *Macrochir, ſ. Longimanus*, Xerxis filius: alter *Mnemon ſ. Memor* cognominatus, filius Darii Nothi. *C. Macrochir* dictus eſt, quia unam manum habebat altera longiorem: *Mnemon* vero ab excellenti memoria. 12 *maximis exercitibus*) de quibus 2, 2, 4; & 2, 5. 3. 13 *laudem formae*) cui ut maior ſolito manus non obſuit: ita ipſa forma virtutem & fortitudinem, ut plerumque fit, non laeſit. *C. Gratior & pulcro veniens in corpore virtus*, Virg. Aen. 5, 344. 14 *matris ſuae ſcelere*) Paryſatis mater Statiram, filii uxorem, veneno necavit. *Photius Excerpt. ex Cteſiae Perſicis. C.* Huic Statirae ille aviculam parte cultri venenati diſſectam comedendam dederat. 15 *pietas vinceret*) hoc eſt, affectus parenti debitus eundem dolorem mitigavit. vid. ſupra 20, 1, 5. *C.* Solam matris ancillam ſceleris miniſtram ſupplicio affecit. 16 *duo eodem nomine*) ſcil. duo illi Artaeodem

eodem nomine, morbo [17] naturae debitum reddiderunt, [18] tertius ab Artabano praefecto ferro interfectus eſt.

Ex Macedonum autem genere [1] duo multo ceteros [2] anteceſſerunt rerum geſtarum gloria: Philippus Amyntae filius & Alexander Magnus horum [3] alter Babylone [4] morbo conſumtus eſt, Philippus [5] Aegis a Pauſania, cum ſpectatum ludos iret, [6] iuxta theatrum occiſus eſt. Unus [7] Epirotes Pyrrhus, qui cum populo Rom. bella- II.

---

xerxes, quorum prior regnavit 41. annos ſine conſorte, & 16. cum patre Xerxe: poſterior autem regnavit 62. annos, licet Euſebius 40. tantum numeret. 17 *naturae debitum*) Tullius Tuſc. 1, 39. *Natura dedit uſuram vitae, tanquam pecuniae, nulla praeſtituta die.* Curt. 10, 5, 3. *velut omni vitae debito liberatus fatigata membra reiecit.* C. 18 *tertius*) Xerxes. Adi Iuſtinum 3, 1. C.

Cap. II. 1 *duo*) ſc. reges. 2 *anteceſſerunt*) ſuperarunt, vel (ut dicitur 8, 1, 3.) praecurrerunt. 3 *alter*) Alexander Philippi filius. 4 *morbo conſumtus eſt*) morbo ex ebrietate contracto, an veneno interierit, diſputatur notatis ad Curtium 10, 10, 14. C. 5 *Aegis*) Aegae Macedoniae oppidum. Diodorus 16, 93. ἐν Αἰγαῖς τῆς Μακεδονίας Plin. 4. 10. *Aegen* vocat, ibique regum ſepulcra ponit: idem Diodorus in Excerpt. Peireſc. p. 266. (ubi *Aegeae* dicuntur) regiam quoque ſedem ἱδίαν τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας. 6 *iuxta theatrum*) ita enim Diodorus 16, 95. Nuptias enim celebrabat filiae Cleopatrae, *Iuſtin.* 9, 6. C. conf. de eius morte Aelian. 3, 45; Valer. Maxim. 1, 8. ext. 9; Cic. de Fato c. 3. 7 *Epirotes*) in Epiro regnans ſc. celebris fuit.

vit.

vit. is cum [8] Argos oppidum oppugnaret in Pe-
2 loponneso, [9] lapide ictus interiit. Vnus idem Si-
culus Dionysius prior. nam & [10] manu fortis, &
[11] belli peritus fuit, & id, quod in tyranno non fa-
cile reperitur, [12] minime libidinosus, non luxurio-
sus. non avarus, nullius rei denique cupidus;
nisi [13] singularis perpetuique imperii, ob eamque
rem crudelis. nam dum id studuit [14] munire, nul-
lius pepercit vitae, quem eius insidiatorem puta-
3 ret. Hi [15] cum virtute tyrannidem sibi peperis-
set, [16] magna retiuuit felicitate, [17] maiorque annis

---

8 *Argos oppidum*) Livius 31, 7. *Argos*, inquit, *non vetere fama magis, quam morte Pyrrhi nobilitatos.* C. 9 *lapide ictus*) Ovidius in Ibin. 302. *Opprimat hostili regula iacta manu.* C. conf. de Pyrrhi morte Plut. in vita; Poliaen. 8, 68; Iustin. 25, 5, 1; Aur. Vict. Vir. illust. c. 35. 10 *manu*) *in.* 11 *belli*) in notitia belli. 12 *minime libid. &c.*) Cic. Tusc. 5, 20. *De hoc homine* (Dionysio) *a bonis scriptoribus sic scriptum accepimus, summam fuisse eius in victis temperantiam, in rebusque gerendis virum acrem & industrium, eundem tamen maleficum natura & iniustum.* C. 13 *singularis imperii*) Monarchiae & Dominatus. Hinc eius vox apud Liv. 24, 22. *Pedibus tractum, non insidentem equo relinquere tyrannidem debere.* 14 *munire*) stabilire & ab omnibus imperii inimicis tutum reddere. 15 *cum virtute tyrannidem peperisset*) cum industria & simulata virtute dominatum occupasset, acquisivisset. 16 *magna retinuit felic.*) Cum tamen apud Curtium 4, 11, 9. *facilius sit quaedam vincere, quam tueri.* conf. supra 4, 11, 9; Iustin. 25, 4, 3; Flor. 2, 17, 18; Liv. 35, 37. 17 *maior annis sexag. natu*) Libri habent *natus*, quidam etiam *annos* unde Bosius legit *maior annos* 60. *natus.* hoc est, ipso interprete, *maior* quam ante *annos* 60. *natus.* Vsus quidem parti-

sexagin-

ſexaginta natu deceſſit [18] florente regno. neque in tam multis annis cuiusquam ex ſua ſtirpe [19] funus vidit, cum ex [20] tribus uxoribus liberos procreaſſet, multique ei nati eſſent nepotes.

Fuerunt praeterea multi reges [1] ex amicis Alexandri Magni, qui poſt obitum eius imperia ceperunt. In his [2] Antigonus, & huius filius [3] Demetrius, Lyſimachus, Seleucus, Ptolemaeus. Ex his Antigonus, cum adverſus Seleucum, Lyſima- III. 2

---

cuſam *ante* expellit in hac forma; neſcio autem an aeque *quam ante*. Ideoque Lambini coniecturam ſequor, *natu* legentis pro *natus*, & retineo multorum librorum *annis*, ut etiam Boeclerus legit. Sic enim Ciceronem formula patronum habet. Acad. Quaeſt. 4, 19. *aliquot annis minorem natu non dubitabo manere*. De aetate Dionyſii Cicero Tuſc. 5, 20, *duodequadraginta annos tyrannus Syracuſanorum fuit Dionyſius, cum quinque & viginti annos natus dominatum occupaviſſet*. C. 18 *florente regno*) Tyrannus fuit *opulentiſſimae & beatiſſimae civitatis*, Cic. de N. D. 3, 33. Neque ille violenta morte periit, ut plerique tyranni. 19 *funus vidit*) i. e. mortuum habuit in domo ſua. 20 *tribus uxoribus*) Prima erat Hermocratis Syracuſii filia, quae mortem ſibi conſcivit contumeliis affecta ab iis, qui mariti tyrannidem impatienter ferebant. *Plutarch. Dione ſub init.* Ceteras duas uno die duxit, alteram Locrenſem, Syracuſanam alteram, Hipparini filiam, Dionis ſororem. *Plutarch. & Cic. Tuſc. c. l. & noſter Dione* c. 1. C.

Cap. III. 1 *ex amicis*) ex intimis miniſtris, praefectis, ducibus v. 18, 2, 4. 2 *Antigonus*) de quo ſupra 18, 5. 5. Iuſtin. 13, 4, 4 3 *Demetrius*) *Poliorcetes* cognominatus, rex Macedoniae fuit: nec ceteri ignoti, primi reges Syriae, Thraciae, Aegypti, poſt Alexandrum. C.

chumque dimicaret, in [4] proelio occisus est. [5] Pari leto affectus est Lysimachus a Seleuco. nam [6] societate dissoluta, [7] bellum inter se gesserunt.
3 At Demetrius cum [8] filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque [9] eo magis fida inter eos amicitia manere potuisset: [10] captus bello, [11] in cu-
4 stodia socer generi periit morbo. neque ita multo post, [12] Seleucus a [13] Ptolemaeo Cerauno dolo interfectus est. quem ille a patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem receperat. [15] Ipse autem Ptolemaeus, cum vivus filio

---

4 *proelio occisus est*) proelium descripsit Plutarchus in Demetr. f. 902. Interfecto patre victus Demetrius fugit *συντόνως*, *citato cursu*, Ephesum, unde de loco proelii etiam coniectari potest. C. 5 *Pari leto affectus*) itidem in proelio interfectus. *Iustin.* 17, 1. C. 6 *societate dissoluta*) i. e. postquam amicitia inter hos Alexandri socios non fuit diuturna. 7 *bellum inter se gesserunt*) conflata sunt bella ad internecionem gesta, 18, 3, 1. 8 *filiam suam*) Stratonicen. 9 *eo magis manere*) ideo diutius durare. 10 *captus bello*) immo deditione. Desertis enim a suis ad Amanidas portas refugit, ut Caunum iret ad classem: cum vero minus tutum iter esset, suadentibus amicis se Seleuco dedidit. *Plutarch.* f. 313. *Iustin.* 16, 2, 6. C. 11 *in custodia &c.*) in vinculis generi sui morbo exstinctus est. *Nec socer a genero tutus*, Ovid. Met. 1, 145 12 *Seleucus &c.*) vid. Iustinus 17, 2, 4. C. 13 *Ptolemaeo Cerauno*) Fuit hic Ptolemaei prioris filius, *Ceraunus* dictus, quia fuit fulminis instar velox & audax. 14 *quem a patre expulsum*) Erat enim Ptolemaei Lagi filius, qui & Soter. Vide Histor. nostram Antiq. p. 33. C. 15 *ipse autem Ptolemaeus &c.*) Lagi filius, pater Cerauni. Is filio natu minimo, Ptol. Philadelpho, regnum tradens, officium eidem inter satel-

regnum

regnum tradidiſſet, [16] ab illo eodem vita privatus dicitur. De quibus quoniam ſatis dictum puta- 5
mus, [17] non incommodum videtur, [18] non praeterire Hamilcarem & Hannibalem: quos & animi magnitudine & calliditate, omnes in Africa natos praeſtitiſſe conſtat.

XXII.

HAMILCAR.

ARGVMENTVM.

1. Hamilcar extremis temporibus belli Punici I. rem ſtrenue geſſit. Erycem defendit, ſuis, ad Aegates victis, pacem ſuaſit, bellum mox renovaturus, arma Catulo poſtulanti negavit. 2. Cum pace facta Carthago a mercenariis inteſtino bello premeretur: hic imperator factus fame, ferro rebelles afflixit, alienata oppida & otium patriae reſtituit. 3. His compoſitis in Hiſpaniam miſſus Hannibalem ſecum filium duxit, & formoſum Hasdrubalem, cui filiam deſpondit, ne propter formam conſuetudo ſuſpecta eſſet. 4 Magnis rebus in Hiſpania geſtis & Africa ſpoliis locupleta, in Vettonibus exſtinguitur, prima fax belli Punici II.

---

lites fecit. v. Iuſtin. 16, 2, 7 ſqq. 16 *ab illo vita privatus*) Hoc nemo praeter noſtrum dixit. qui propterea videtur Lagidae tribuiſſe, quod erat Evergetae. Hic enim demum a filio Philopatore interfectus fuit. *Iuſtin.* 29, 1, 5. C. 17 *non incommodum*) i. e. utilitatem aliquam continere. Sic ſupra 1, 6, 1. *non alienum.* 18 *non praeterire*) hoc loco inſerere vitas horum celeberrimorum Afrorum.